

Dosarul nr. 2ra-946/19

Prima instanță: Judecătoria Ciocana mun. Chișinău (jud. N. Iordachi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, A. Malîi, E. Palanciuc)

DECIZIE

19 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Dina Mardare, reprezentată de avocatul Dumitru Barbăscumpă

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Dinei Mardare împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Bass International” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea salariului și a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Dina Mardare și menținută hotărârea din 28 decembrie 2016 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 23 iunie 2016, Dina Mardare a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎCS „Bass International” SRL cu privire la încasarea salariului și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că în temeiul contractului individual de muncă nr. 1/2010 din 10 mai 2010 încheiat cu angajatorul ÎCS „Bass International” SRL, dânsa a fost angajată în calitate de administrator al acestei societăți comerciale pentru o perioadă nedeterminată, fapt trecut în Registrul de stat al persoanelor juridice, respectiv, administratorul de plin drept a obținut toate împuternicirile în vederea exercitării atribuțiilor sale de funcție.

A menționat că potrivit prevederilor pct. 12 din contractul individual de muncă, au fost stabilite condițiile de retribuire a muncii salariatului prin acordarea unui salariu în mărime de 20000 de lei lunar.

Totodată, deși în toată perioada de activitate în calitate de administrator, dânsa și-a exercitat cu bună-credință obligațiile de serviciu, angajatorul a admis reținerea achitării față de ea a drepturilor salariale.

Astfel, prin hotărârea din 25 aprilie 2016 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, a fost constatat faptul încetării prin demisie a raportului de muncă stabilit între angajatorul ÎCS „Bass International” SRL și ea, în funcție de administrator.

Ulterior, prin decizia Camerei Înregistrării de Stat privind înregistrarea modificărilor datelor din Registrul de stat al persoanelor juridice din 14 iunie 2016, a fost consemnat în Registru, faptul încetării activității administratorului Dina Mardare, în temeiul hotărârii irevocabile din 25 aprilie 2016 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău.

Reieșind din cele expuse, rezultă că dânsa a activat în cadrul ÎCS „Bass International” SRL în calitate de administrator în perioada 10 mai 2010 (data încheierii contractului individual de muncă) – 25 mai 2016 (data rămânerii irevocabile a hotărârii judecătorești în temeiul căreia s-a constatat faptul încetării raporturilor de muncă).

A precizat că în toată perioada de activitate în cadrul ÎCS „Bass International” SRL, dânsa a beneficiat de salariu doar pentru primele 3 luni în mărime de 60000 de lei, câte 20000 de lei lunar, în restul perioadei salariul nu a fost achitat și asta, în situația în care în toată această perioadă administratorul și-a exercitat în deplină măsură obligațiile sale de serviciu.

La situația din 25 mai 2016, restanța la salariu față de ea reprezintă suma de 1360000 de lei, or, în anul 2010 nu a fost plătit salariu pentru 4 luni, în anul 2011 - 12 luni, în anul 2012- 12 luni, în anul 2013 - 12 luni, în anul 2014 -12 luni, în anul 2015- 12 luni și 4 luni din anul 2016, în total 68 de luni.

Drept urmare, în temeiul prevederilor art. 332 Codul muncii, dânsa a expediat în adresa ÎCS „Bass International” SRL cererea prealabilă, prin care a solicitat stingerea restanței la salariu, însă nu a primit niciun răspuns în termenul stabilit.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 85 alin. (1) lit. a), 166, 167, 174, 175 CPC, art. 135 alin. (4), 142 alin. (1), 332 Codul muncii.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea din contul ÎCS „Bass International” SRL în beneficiul său a sumei de 1360000 de lei cu titlu de salariu neachitat și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 28 iunie 2016 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, au fost atrași în proces Satanassi Franso, Brandi Maurizio, Suzzi Gianluca și SRL „Bass Immobiliare” în calitate de intervenienți accesorii.

Prin hotărârea din 28 decembrie 2016 a Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău, a fost respinsă acțiunea.

Prin decizia din 13 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Dina Mardare și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 25 octombrie 2017 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Dina Mardare, reprezentată de avocatul Dumitru Barbăscumpă, casată decizia din 13 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Dina Mardare și menținută hotărârea primei instanțe.

La 25 februarie 2019, Dina Mardare, reprezentată de avocatul Dumitru Barbăscumpă a declarat recurs împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, considerându-le ilegale și neîntemeiate, fiind adoptate cu încălcarea normelor de drept material și procesual, astfel urmând a fi casate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 8 noiembrie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 202), însă careva date care ar confirma recepționarea acestuia de către recurentă la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 25 februarie 2019 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, Dina Mardare înaintând acțiunea în judecată împotriva ÎCS „Bass International” SRL, a solicitat încasarea din contul ÎCS „Bass International” SRL în beneficiul său a sumei de 1 360 000 de lei cu titlu de salariu neachitat și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță prin hotărârea din 28 decembrie 2016, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o.

Judecând apelul declarat de către Dina Mardare, instanța de apel prin decizia din 26 septembrie 2018 a respins apelul și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția a fost dată de către instanța de apel fără elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei și aprecierea cuvenită a argumentelor invocate în apel.

În susținerea acestei concluzii se vor reține prevederile art. 373 alin. (1) și

(2) CPC, care indică că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

La fel, și alin. (5) al normei enunțate expres prevede că instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se în mod general la aceleași constatări reținute la adoptarea hotărârii de prima instanță, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Astfel, se constată că instanța de apel judecând apelul declarat de către Dina Mardare, a reținut ca temei de respingere a acțiunii faptul că Dina Mardare, activând în funcția de administrator și având obligația de a gestiona întreprinderea cu diligență și loialitate, urma să întreprindă măsuri privind stingerea restanțelor salariale în modul prevăzut de lege, iar în cazul insuficienței surselor financiare să comunice fără întârziere asociaților.

La fel, instanța de apel a reținut că administratorul societății cu răspundere limitată reprezintă întreprinderea în raport cu terții și are obligația de a gestiona și administra societatea, și ultimului, în calitate de conducător îi revine și obligațiile să respecte prevederile legale, inclusiv și respectarea prevederilor art. 10 Codul muncii, referitor la achitarea salariului lunar angajaților.

Constatând astfel, instanța de apel a trecut, însă, cu vederea și nu a elucidat argumentul invocat în cererea de apel de către apelanta Dina Mardare precum că instanța de judecată nu este în drept pe marginea unui litigiu de încasare a restanței la salariu să dea apreciere activității sale de administrator, catalogând-o ca fiind una ineficientă, care a dus la situația de admitere a restanței la drepturile salariale (f. d. 84).

În acest context, instanța de apel a evitat să se expună și asupra unui alt argument al Dinei Mardare din apel precum că darea de seamă, în cazul activității ineficiente a administratorului la gestionarea ÎCS „Bass International” SRL, urmează a fi cerută numai de către adunarea generală a asociaților, în temeiul art. 75 din Legea societăților cu răspundere limitată, care este unicul organ competent conform legislației în vigoare să dea apreciere activității administratorului.

Pe când, întru judecarea justă și corectă a litigiului, ca urmare a identificării în substanță a obiectului litigiului, instanța de apel era obligată să se expună și să dea apreciere tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (1), (5) CPC.

Or, și argumentul apelantei Dina Mardare precum că dânsa este lipsită de posibilitatea reclamării probelor necesare deoarece nu mai are acces la ÎCS „Bass

International” SRL, respectiv este în imposibilitatea de a proba existența datoriei salariale, a fost apreciat de instanța de apel într-un mod evaziv, fiind reținut că măsurile întreprinse întru verificarea faptului existenței restanței salariale a administratorului, nu s-au confirmat în cadrul ședinței de judecată.

Instanța de recurs remarcă, însă, că la caz nu este clar în baza căror probe instanța de apel și-a fundamentat concluzia cu privire la lipsa existenței restanței salariale a administratorului ÎCS „Bass International” SRL Dina Mardare, în situația în care la materialele dosarului au fost anexate extrasele din cont al ÎCS „Bass International” SRL cu privire la rulajul de pe conturile bancare ale ÎCS „Bass International” SRL, care nici nu confirmă și nici infirmă existența restanței salariale a administratorului ÎCS „Bass International” SRL.

Mai mult că din materialele dosarului rezultă că, reprezentantul ÎCS „Bass International” SRL nu a fost prezent în ședințele de judecată nici în prima și nici în instanța de apel, corespondența expediată în adresa acesteia fiind returnată de către Oficiul Poștal cu mențiunea nereclamant.

De altfel, superficialitatea examinării cauzei este cu atât mai vădită cu cât, de către instanța de apel, nu au fost luate în considerație și nu au fost elucidate circumstanțele și lacunele la examinarea cauzei date, menționate de *Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin decizia din 25 octombrie 2017 și prin care cauza a fost remisă la rejudecare.*

Or, prin decizia dată, instanța de recurs a specificat că în rejudecare instanța de apel, pe lângă faptul verificării posibilității audierii contabilului-șef al ÎCS „Bass International” SRL, Veronica Focșa, urmează să verifice și posibilitatea reclamării probelor scrise, solicitate de Dina Mardare în temeiul art. 119 CPC în privința angajatorului ÎCS „Bass International” SRL (f. d. 122).

Așa dar, omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, direct indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

Mai cu seamă că instanța de apel în linii generale și-a fundamentat concluzia sa pe prevederile art. 118 alin. (1) CPC, potrivit cărora fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, fiind cert că regula generală pentru examinarea cauzelor civile stabilește că fiecare parte a procesului este obligată să-și probeze afirmațiile și poziția sa, însă specificul relațiilor de muncă prevede și reguli specifice pentru probarea în cadrul soluționării cauzei, *astfel încât în majoritatea cazurilor de reținere a achitării salariului, angajatorul urmează să probeze în instanță lipsa vinovăției sale.*

În conexiunea celor relatate, se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță, respectiv instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

În concluzie și în sensul 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să

menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Față de cele de preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Dina Mardare, reprezentată de avocatul Dumitru Barbăscumpă, de a casa decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Dina Mardare, reprezentată de avocatul Dumitru Barbăscumpă.

Se casează decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Dinei Mardare împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Bass International” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la încasarea salariului și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Maria Ghervas

Nina Vascan

Victor Burduh